

پیش بینی بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی براساس نگرش به زندگی جانبازان

رقيه ناصري^۱، مهناز عدالت پناه^۲، فاطمه عیدی^۳

^۱موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی هشت بهشت اصفهان

^۲موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی هشت بهشت اصفهان (نویسنده مسئول)

^۳موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی هشت بهشت

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی پیش بینی بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی براساس نگرش به زندگی جانبازان می باشد. پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و جزو تحقیقات توصیفی-همبستگی می باشد. جامعه آماری مطالعه حاضر را جانبازان شهر فریدن به تعداد ۱۰۰ نفر تشکیل می دهند که حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۸۰ نفر به شیوه در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش مشتمل بر سه پرسشنامه استاندارد بهزیستی روانشناختی ریف (۲۰۱۴)، بهزیستی معنوی گل پرور و همکاران (۱۳۹۳) و پرسشنامه نگرش به زندگی جانبازان باپیری و کمریگی (۱۳۹۲) بوده است (جدول ۱) که روایی آن به شیوه صوری و محتوایی و پایایی آن بر اساس آلفای کرونباخ برای متغیر بهزیستی روانشناختی ۰/۷۹، متغیر بهزیستی معنوی ۰/۸۳ و متغیر نگرش به زندگی جانبازان ۰/۸۱ مورد تایید واقع شد. داده های گردآوری شده بر اساس آزمون رگرسیون در نرم افزار spss22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی براساس نگرش به زندگی جانبازان قابل پیش بینی می باشد که این امر به گونه ای است که نگرش به زندگی جانبازان با ضریب تاثیر ۰/۲۹، بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند. همچنین نگرش به زندگی جانبازان با ضریب تاثیر ۰/۲۵، بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند. بر این اساس نگرش به زندگی جانبازان تاثیر بیشتری را بر بهزیستی روانشناختی نسبت به بهزیستی معنوی داشته است.

واژه های کلیدی: بهزیستی روانشناختی، بهزیستی معنوی، نگرش به زندگی، جانبازان.

مقدمه

جانباز کسی است که در راه کیان و شرف و دین به دفاع می‌پردازد و علی‌رغم کوشش‌هایش در حفظ جان، به اراده الهی بخشی از پیکر خویش را از دست داده و به دوست می‌دهد. جانبازی سبب یکسری تغییرات در رفتار، کردار و نگرش فرد در زندگی می‌شود که مهم‌ترین آنها نگرش می‌باشد. در واقع نگرش عبارت است از ترکیبی از باورها و هیجان‌هایی که شخص را پیشاپیش آماده می‌کند تا به دیگران، اشیا و گروه‌های مختلف به شیوه مثبت یا منفی نگاه کند که این نگاه مثبت می‌تواند زمینه را برای شرایط بهزیستی روانی و معنوی فراهم نماید. این امر در بین جانبازان از اهمیت بیشتری برخوردار می‌باشد، چرا که توجه به ادراک‌های روان-شناختی جانبازان در محیط خانواده که در معرض بیماری‌های روانی مرتبط با جنگ و آثار آن قرار دارند ضرورت دارد (کیانی و همکاران، ۱۳۹۸).

در دهه‌های اخیر، روان-شناسی مثبت-نگر و توجه به مباحث بهزیستی روانشناختی به عنوان تلاشی جهت بررسی توانمندی‌های انسان است که هم اکنون این علم مطالعات مناسبی برای بهزیستیو شادمانی در حوزه‌های مختلف آموزشی، بهداشتی، درمانی و دانشگاهی فراهم نموده است (کرمی نوری، ۱۳۹۱). روان-شناسی مثبت-نگر، حرکتی شناخته شده در جهت سوق دادن انسان به سمت رشد، شکوفایی و بالندگی است که نمی‌خواهد جایگزین هیچ‌یک از انواع درمان‌های روان‌شناختی شود. ابعاد نظری سلامت و بهزیستی روان‌شناختی مثبت در دیدگاه اخیر شامل: تسلط محیطی، رشد فردی، ارتباط مثبت با دیگران، هدفمندی در زندگی و پذیرش خود می‌باشد. بهزیستی روانی شامل سلامت روانی، عاطفی و اجتماعی است. بهزیستی روانشناختی به نحوه حرکت ما در زندگی و واکنش نسبت به آشفتگی آن اشاره دارد. این نوسانات می‌تواند از عوامل استرس‌زای روزمره تا تغییرات مهم زندگی متغیر باشد (سیفی و تقوی، ۱۳۹۸) که البته نقش معنویت و بهزیستی معنوی نیز می‌تواند شرایط متناسب زندگی را برای افراد فراهم نماید. بهزیستی روان‌شناختی را می‌توان به داشتن نگرش مثبت به خود، تعامل سازنده با دنیای پیرامون و داشتن امید و هدف در زندگی تعریف کرد؛ و دلایل آن‌ها برای انتخاب اصطلاح بهزیستی روان‌شناختی به جای سلامت روانی این است که، این واژه بیشتر ابعاد مثبت را به ذهن انسان انتقال می‌دهد (هاشمی نصرت آباد و همکاران، ۱۳۹۰). بهزیستی معنوی همچنین یکی دیگر از متغیرهایی است که نگرش به زندگی می‌تواند آن را تحت تاثیر قرار بدهد. بهزیستی معنوی عبارت است از برخورداری از حس پذیرش، احساسات مثبت، اخلاق، و حس ارتباط متقابل مثبت با یک قدرت حاکم و برتر قدسی، دیگران و خود که طی یک فرایند پویا و هماهنگ شناختی، عاطفی، کنشی و پیامدی شخصی حاصل می‌آید (قاسمی و عسکری رانکوه، ۱۴۰۱). بهزیستی معنوی، حالتی از سلامتی است که بیانگر احساسات، رفتارها و شناخت‌های مثبت از ارتباط با خود، دیگران، طبیعت و موجودی برتر است. به بیان دیگر بهزیستی معنوی کیفیت ذاتی و اصلی انسانی که دربرگیرنده باور به چیزی بزرگ‌تر از خود بوده و ایمان به اینکه به‌طورقطع زندگی را تأیید و تصدیق می‌کند و فیشر بر این نظر بود که بهزیستی معنوی که سلمنت معنوی یکی از ابعاد بنیادین سلامت و بهزیستی و نیروی هماهنگ‌کننده و تکمیل‌کننده سایر ابعاد انسان (ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و هیجانی) است (گل پرور، ۱۳۹۷).

در این میان در راستای دست یازیدن به یک بهزیستی روانشناختی و معنوی لازم است که فرد یک نگرش اصولی و مناسبی را نیز نسبت به زندگی داشته باشد که از شرایط روحی و روانی مناسب برخوردار شود. زمانی این بهزیستی روانشناختی و معنوی حاصل می‌شود که فرد یک نگرش متناسبی را نیز به زندگی داشته باشد و افکار مثبت بر افکار منفی وی غلبه داشته

باشد. در واقع نگرش مثبت باعث می شود افراد در طول عمر خود از فرآیند و مسیر زندگی لذت ببرند. نگرش به زندگی را می توان مجموعه ای از اعتقادات ارزش گزارانه و دارای اعتبار، نوع خاصی از احساسات و تمایلات نسبت به زندگی دانست و در واقع نوعی آمادگی ذهنی و عصبی که از طریق تجربه سازماندهی می شود و در رفتار و احساس فرد نسبت به زندگی که با آن در ارتباط است، تأثیر بسیاری دارد (عظیم زاده طهرانی و همکاران، ۱۴۰۰). همچنین داشتن نگرش مثبت به انسان هدف می دهد و برای رسیدن به هدف، به او انگیزه و انرژی می دهد و این باور را در فرد ایجاد می کند که می تواند همه چیز را به خوبی پیش ببرد (محمّدنیا و مشهدی، ۱۳۹۷). که این امر برای افراد دارای مشکلات جسمی از اهمیت بیشتری برخوردار می باشد که جانبازان از جمله این افراد هستند. جانباز به معنی کسی که با جان خود بازی کند و آن را در معرض خطر اندازد می باشد. جانباز کسی است که در راه کیان و شرف و دین به دفاع می پردازد و علی رغم کوشش هایش در حفظ جان، به اراده الهی بخشی از پیکر خویش را از دست می دهد (قلی پور و همکاران، ۱۳۹۴) که این ناشی از وجود روحیه معنوی و ایثارگری می باشد که می تواند فرد را به درجه بالایی از خودگذشتگی و فداکاری برساند. در واقع اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان، در چند دهه گذشته به صورتی روزافزون توجه روانشناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است. پیشرفت علم روانشناسی از یکسو و ماهیت پویا و پیچیده ی جوامع نوین ازسوی دیگر، باعث شده است که نیازهای معنوی بشردر برابر خواسته ها و نیازهای مادی قد علم کنند و اهمیت بیشتر یابند. به طوریکه سازمان بهداشت جهانی در تعریف ابعاد وجودی انسان، به ابعاد جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی اشاره میکند و بعد چهارم یعنی بعد معنوی را نیز در رشد و تکامل انسان مطرح می سازد. معنویت به عنوان تلاشی دائمی بشر برای پاسخ دادن به چراهای زندگی تعریف شده است. معنویت یکی از نیازهای درونی انسان است که برخی صاحب نظران آنرا متضمن بالاترین سطوح زمینه های رشد شناختی، اخلاقی، عاطفی، فردی، تلاش همواره آدمی برای پاسخ دادن به چراهای زندگی میدانند که می تواند زمینه ساز تلطیف شرایط روانی شده و حتی بهزیستی روانشناختی را نیز بهبود بخشد (عسگری و همکاران، ۱۳۹۴). بهزیستی روان شناختی را می توان به داشتن نگرش مثبت به خود، تعامل سازنده با دنیای پیرامون و داشتن امید و هدف در زندگی تعریف کرد؛ و دلایل آن ها برای انتخاب اصطلاح بهزیستی روان شناختی به جای سلامت روانی این است که، این واژه بیشتر ابعاد مثبت را به ذهن انسان انتقال می دهد (وحیدی و جعفری هرندی، ۱۳۹۶).

در شرایط کنونی که مشکلات و مسائل پیچیده ای در زمینه روحی و روانی در جامعه در حال گسترش می باشد و این امر ناهنجاریهای اجتماعی بسیاری را نیز پدید آورده است لازم است که توجه به مسائل بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی و توجه به مباحث آرامش بخش و نیز مباحث معنوی و دینی نیز مورد توجه قرار بگیرد. در این میان اقدامات و کارهای زیادی از سوی نهادهای مسئول و فرهنگی و مذهبی در توجه جامعه به مباحث دینی و روانشناختی مثبت نگر صورت گرفته است که در این میان توجه به زندگی و طرز تفکر افراد مطرح، پیشکسوتان و فداکاران به خصوص شهیدان و جانبازان مورد اغفال واقع شده است که بایستی نگرش به زندگی در آنها و توجه به آنها و بهره گیری از اندیشه و آرمان و روال زندگی آنها مورد توجه قرار گرفته و از این مسیر بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی آنها مورد بررسی و ارزیابی و بهبود قرار گیرد و آنها از شرایط بهزیستی معنوی و روانی متناسبی برخوردار شوند. بر این اساس مهم ترین مساله پژوهش حاضر این است که آیا بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی از طریق نگرش به زندگی جانبازان قابل پیش بینی هستند؟

در زمینه پیشینه پژوهش می توان به موارد ذیل اشاره داشت: بولمجر^۱ و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی نقش معنویت در بهزیستی پرداخته اند که نتایج بیانگر آن است که معنویت ۷ درصد از واریانس را در توانایی سازگاری بالاتر و فراتر از بهزیستی عاطفی، روانی و اجتماعی توضیح داد. مطالعه حاضر نشان می دهد که معنویت دارای ویژگی های روان سنجی خوبی است و بهزیستی معنوی در مقایسه با سایر انواع بهزیستی سهم منحصر به فردی در توانایی سازگاری دارد. کایا و تانرویوردی (۲۰۲۳) در مقاله ای به بررسی تأثیر برنامه روانشناسی مثبت گرا بر بهزیستی روانی، نگرش به زندگی و افسردگی در بیماران مبتلا به افسردگی اقدام کرده اند که نتایج نشان داد که برنامه آنلاین روانشناسی مثبت گرا در کاهش سطح افسردگی، افزایش بهزیستی روانی و ایجاد نگرش مثبت زندگی موثر است. رزقی و صدیقی (۱۴۰۲) در مقاله ای به بررسی رابطه بهزیستی معنوی با سرمایه روان شناختی، سرزندگی تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی پرداخته اند که نتایج نشان داد که بهزیستی معنوی بر سرمایه روان شناختی، سرزندگی تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان تأثیرگذار است. عارفی نیا (۱۴۰۲) در پژوهشی به پیش بینی بهزیستی روانشناختی براساس مراقبت معنوی و ارزش های شخصی در دختران نوجوان اقدام کرده است که نتایج بیانگر آن است که بین بهزیستی روانشناختی با مراقبت معنوی و ارزش های شخصی رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. ها و لی (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی ارتقای بهزیستی روانشناختی در محل کار از طریق نگرش شغلی: اثر میانجی دوگانه رضایت شغلی و تعهد شغلی اقدام کرده اند که اول، مشخص شد که بهزیستی روانشناختی تأثیر مثبتی بر رضایت شغلی دارد و بهزیستی روانشناختی تأثیر مثبتی بر تعهد شغلی دارد. دوم، بهزیستی روانشناختی اثر قابل توجهی بر نگرش شغلی دارد. سوم، رضایت شغلی، یکی از پارامترهای این مطالعه، تأثیر مثبتی بر تعهد شغلی دارد. بوزک^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله ای به بررسی رابطه بین معنویت، رفتار مرتبط با سلامت و بهزیستی روانشناختی پرداخته اند که نتایج نشان می دهد که هم معنویت و هم رفتارهای مرتبط با سلامت رابطه مثبتی با بهزیستی روان شناختی دارند و رابطه با معنویت نیز توسط رفتارهای مرتبط با سلامتی میانجی گری می شود. فقط معنویت با نوع تحصیلات اکتسابی مرتبط است، به ویژه در گروهی از دانش آموزانی که مطالعه آنها بر ذهن و روح انسان متمرکز است. آلورانی و آلدایده (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی بهزیستی معنوی، حمایت اجتماعی ادراک شده و رضایت از زندگی در بین دانشجویان دانشگاه مبادرت کرده اند که نتایج بیانگر آن بود که بین بهزیستی معنوی با حمایت اجتماعی ادراک شده و رضایت از زندگی رابطه مثبت وجود دارد. میجو^۵ و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه ای به بررسی همبستگی بین نگرش به زندگی و بهزیستی - با سلامت معنوی پرداخته اند که نتایج بیانگر آن بود که بین نگرش به زندگی، سلامت معنوی و بهزیستی

^۱Bohlmeijer^۲Kaya and Tanrıverdi^۳Ha and Lee^۴Bozek^۵Alorani and Alradaydeh^۶Mei-Ju

همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. بعد، سلامت معنوی واسطه کامل نگرش و رفاه زندگی است. آذارسا^۷ و همکاران (۲۰۱۵) در مقاله ای به بررسی بهزیستی معنوی، نگرش به مراقبت معنوی و رابطه آن با شایستگی مراقبت معنوی در پرستاران مراقبت های ویژه پرداخته اند که نتایج نشانگر آن بود که میانگین نمره بهزیستی معنوی ۹۴,۴۵ (۱۴,۸۴)، دیدگاه مراقبت معنوی ۵۸,۷۷ (۸,۶۷) و شایستگی مراقبت معنوی ۹۸,۵۱ (۱۵,۴۴) بود.

روش پژوهش

با توجه به این که پژوهش حاضر به توسعه دانش عملی در یک زمینه خاص توجه دارد و می توان آن را در زمره تحقیقات کاربردی قرار داد و با توجه با اینکه محقق قصد دارد تا به پیش بینی بهزیستی روانشناختی و بهزیستی معنوی براساس نگرش به زندگی جانبازان بپردازد، لذا تحقیق حاضر از لحاظ هدف یک تحقیق کاربردی است و روش اجرای تحقیق توصیفی و به شیوه پیمایشی است. همچنین در طراحی مدل از شیوه معادلات ساختاری استفاده شده است که به شیوه همبستگی می باشد. جامعه آماری مطالعه حاضر را جانبازان شهر فریدن به تعداد ۱۰۰ نفر تشکیل می دهند که حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران به تعداد ۸۰ نفر به شیوه در دسترس انتخاب شدند. داده های گردآوری شده بر اساس آزمون رگرسیون در نرم افزار spss22 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

ابزار اندازه گیری

از آنجایی که رایج ترین وسیله جمع آوری اطلاعات در تحقیقات پرسشنامه می باشد، لذا در پژوهش حاضر نیز برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه نظرسنجی از حجم نمونه استفاده شده است که دارای شاخص ها و فاکتورهای مختلف می باشد.

جدول پرسشنامه همراه با تعداد گویه ها

متغیر	منبع	سوالات
بهزیستی روانشناختی	ریف (۲۰۱۴)	۱۸
بهزیستی معنوی	گل پرور و همکاران (۱۳۹۳)	۱۰
نگرش به زندگی جانبازان	باپیری و کمریگی (۱۳۹۲)	۱۱
کل		۳۹

روایی پرسشنامه

در پژوهش حاضر روایی صوری به تائید چند تن از اساتید مربوط با موضوع تحقیق در دانشگاه رسیده است.

^۷Azarsa

پایایی پرسشنامه

پایایی به این امر اشاره دارد که ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. «پایایی پژوهش بیان‌گر قابلیت تکرار و همسان در روش‌ها، شرایط و نتایج آن است. اگر پژوهشی پایایی نداشته باشد، به سختی می‌توان نتایج را با اطمینان تفسیر کرد و یا آن‌ها را به شرایط دیگر تعمیم داد». کاپلان و ساکوزوا گفته‌اند پایایی با دقت اعتماد پذیری، ثبات، یا تکرارپذیری نتایج آزمون اشاره می‌کند. و برای تعیین پایایی، روش‌های مختلفی وجود دارد. روش پایایی مصححان، روش باز آزمایی، روش فرم‌های هم ارز، و روش‌های همسانی درونی از روش‌های تعیین پایایی است. برای تعیین پایایی، شیوه‌های مختلف وجود دارد. در پژوهش حاضر برای مشخص شدن پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ که یکی از روش‌های همسانی درونی استفاده گردیده است که پرسشنامه به ۳۰ نفر از پاسخ‌دهندگان ارائه شده است و بر اساس این ۳۰ مورد پایایی مورد ارزیابی قرار گرفته است.

$$r_a = \frac{j}{j-1} \left(1 - \frac{\sum S_j^2}{S^2} \right) \quad \text{رابطه (۲-۳)}$$

که در آن

ضریب اعتبار r_a =

J = تعداد زیر مجموعه سؤال‌های پرسشنامه یا آزمون

S_j^2 = واریانس زیر آزمون J ام

S^2 = واریانس کل آزمون

ضرایب پایایی کل برای هر یک از پرسشنامه‌های مورد بررسی در جدول شماره ۲ نشان داده شده است.

جدول ضرایب پایایی کل پرسشنامه

پرسشنامه	ضریب پایایی
بهبودی روانشناختی	۰/۷۹
بهبودی معنوی	۰/۸۳
نگرش به زندگی جانبازان	۰/۸۱
کل	۰/۸۱

طبق یافته‌های جدول ضرایب پایایی پرسشنامه‌ها بالاتر از ۰/۷ محاسبه گردید که نشان از دقت بالای ابزار اندازه‌گیری استفاده در این مطالعه است.

یافته‌ها

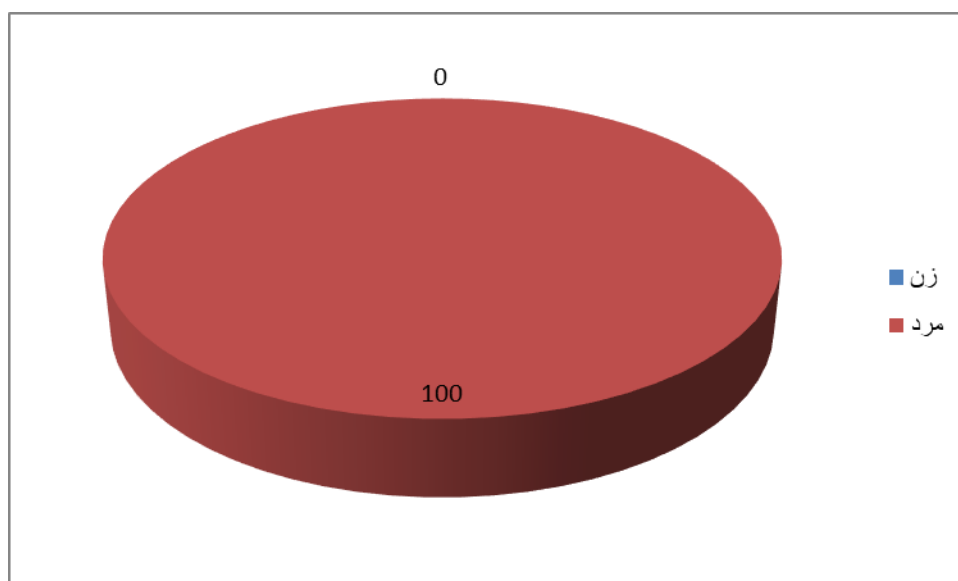
در ابتدا به بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش مشتمل بر واریانس، انحراف معیار، میانگین و... اقدام شده است.

الف) جنسیت جانبازان شهر فریدن

جدول توزیع فراوانی برحسب جنسیت جانبازان شهر فریدن

جنسیت جانبازان شهر فریدن	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۰	۰
مرد	۸۰	۱۰۰
جمع	۸۰	۱۰۰

در بررسی حاضر از بین ۸۰ پاسخ‌دهنده و مطابق با جدول ۳ ملاحظه می‌گردد که (۰٪) از جانبازان شهر فریدن زن و ۸۰ نفر (۱۰۰٪) از جانبازان شهر فریدن مرد می‌باشند.

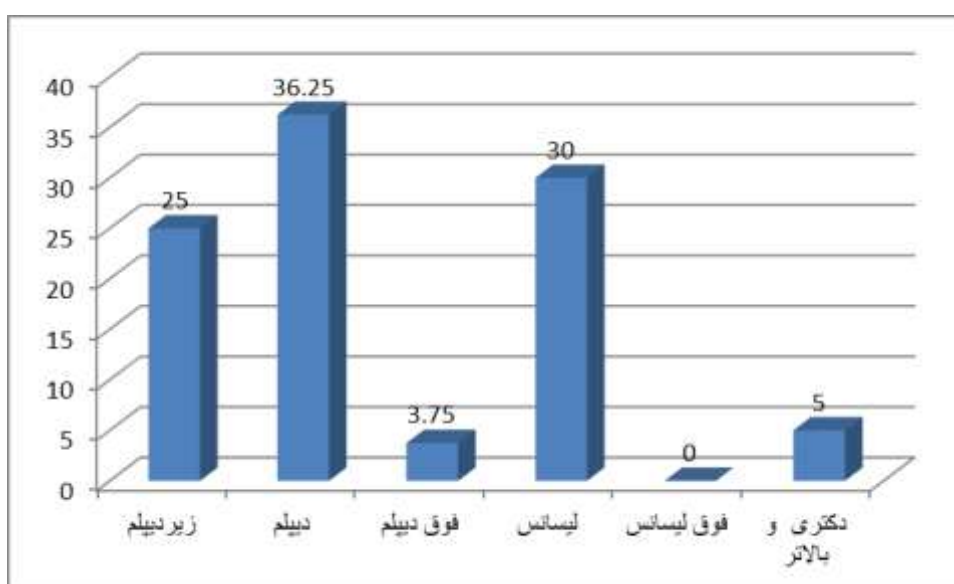
نمودار درصد فراوانی بر حسب جنسیت جانبازان شهر فریدن

ب) تحصیلات جانبازان شهر فریدن

جدول توزیع فراوانی بر حسب میزان تحصیلات جانبازان شهر فریدن

میزان تحصیلات جانبازان شهر فریدن	فراوانی	درصد فراوانی
زیردیپلم	۲۰	۲۵
دیپلم	۲۹	۳۶.۲۵
فوق دیپلم	۳	۳.۷۵
لیسانس	۲۴	۳۰
فوق لیسانس		۰
دکتری و بالاتر	۴	۵
جمع	۸۰	۱۰۰

همانطور که جدول گویای آن است، در پژوهش حاضر درمیان ۸۰ نفر از جانبازان شهر فریدن؛ ۲۹ نفر (۳۶/۲۵٪) دارای تحصیلات دیپلم، ۲۴ نفر (۳۰٪) دارای تحصیلات لیسانس، ۲۰ نفر (۲۵ درصد) دارای تحصیلات زیردیپلم، ۴ نفر (۵٪) دارای تحصیلات دکتري و بالاتر و ۳ نفر (۳/۷۵ درصد) دارای تحصیلات فوق دیپلم می‌باشند.

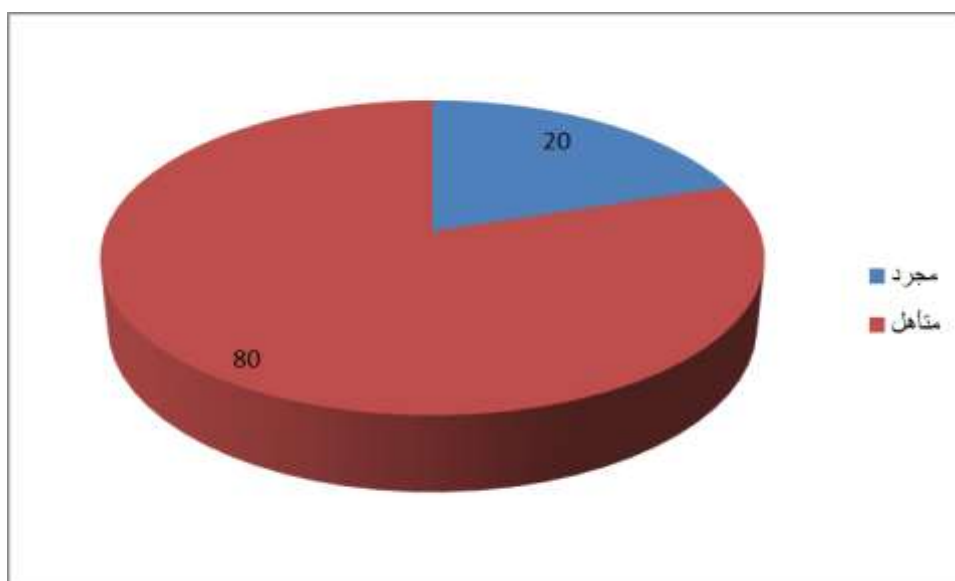
نمودار درصد فراوانی بر حسب میزان تحصیلات جانبازان شهر فریدن

ج) وضعیت تأهل جانبازان شهر فریدن

جدول توزیع فراوانی برحسب وضعیت تأهل جانبازان شهر فریدن

وضعیت تأهل جانبازان شهر فریدن	فراوانی	درصد فراوانی
مجرد	۱۶	۲۰
متأهل	۶۴	۸۰
جمع	۸۰	۱۰۰

همانطور که جدول گویای آن است، در پژوهش حاضر درمیان ۸۰ نفر از جانبازان شهر فریدن؛ ۱۶ نفر (۲۰٪) مجرد و ۶۴ نفر (۸۰٪) متأهل می‌باشند.

نمودار درصد فراوانی برحسب وضعیت تأهل جانبازان شهر فریدن

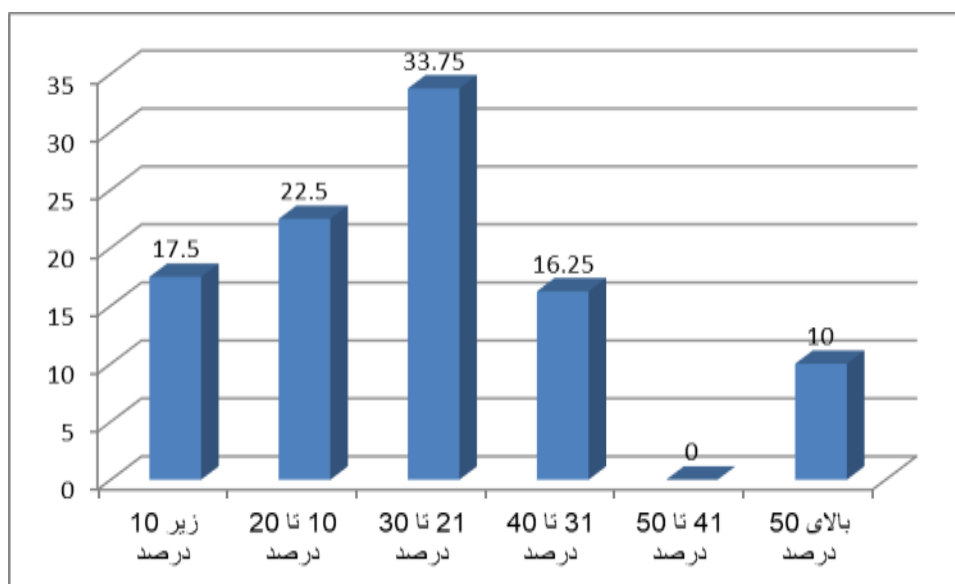
د) وضعیت درصد جانبازی جانبازان شهر فریدن

جدول توزیع فراوانی برحسب وضعیت درصد جانبازی جانبازان شهر فریدن

وضعیت درصد جانبازی جانبازان شهر فریدن	فراوانی	درصد فراوانی

۱۷.۵	۱۴	زیر ۱۰ درصد
۲۲.۵	۱۸	۱۰ تا ۲۰ درصد
۳۳.۷۵	۲۷	۲۱ تا ۳۰ درصد
۱۶.۲۵	۱۳	۳۱ تا ۴۰ درصد
۰	۰	۴۱ تا ۵۰ درصد
۱۰	۸	بالای ۵۰ درصد
۱۰۰	۸۰	جمع

همانطور که جدول گویای آن است، در پژوهش حاضر در میان ۸۰ نفر از جانبازان شهر فریدن؛ ۲۷ نفر (۳۳/۷۵٪) دارای ۲۱ تا ۳۰ درصد جانبازی، ۱۸ نفر (۲۲/۵٪) دارای ۱۰ تا ۲۰ درصد جانبازی، ۱۴ نفر (۱۷/۵ درصد) زیر ۱۰ درصد، ۱۳ نفر (۱۶/۲۵٪) ۳۱ تا ۴۰ درصد جانبازی و ۸ نفر (۱۰ درصد) بالای ۵۰ درصد جانبازی دارند.

نمودار درصد فراوانی برحسب وضعیت درصد جانبازی جانبازان شهر فریدن

جدول بررسی توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
بهبودی روانشناختی	۳/۵۲	۱/۲۴۹۷
بهبودی معنوی	۴/۲۵	۰/۸۷۷۴

نگرش به زندگی جانبازان	۴/۰۰۳	۱/۱۹۰
------------------------	-------	-------

طبق جدول بهزیستی معنوی دارای میانگین ۴/۲۵، نگرش به زندگی جانبازان ۴/۰۰۳ و بهزیستی روانشناختی دارای میزان میانگین ۳/۵۲ می باشد.

در ادامه جهت بررسی فرضیه های پژوهش و در راستای پیش بینی متغیر وابسته از آزمون رگرسیون استفاده شده است. **فرضیه اول:** نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند.

$$\begin{cases} H_0 : \mu_1 = \mu_2 \\ H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \end{cases}$$

نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند. H_0

نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی روانشناختی را پیش بین نمی کند. H_1

جدول آزمون رگرسیون مربوط به فرضیه اول

خطا	تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	مدل
۰.۹۷۹	۰.۷۷	۰.۸۷	۰.۲۹۵ [□]	۱

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۸.۳۳۳	۱	۸.۳۳۳	۸.۶۹۳	۰.۰۰۴ [□]
باقیمانده	۸۷.۲۳۷	۷۸	۰.۹۵۹		
کل	۹۵.۵۷۰	۷۹			

در جدول فوق تعدادی از شاخص های برازش مدل آورده شده است. با توجه به سطح معناداری بدست آمده از آزمون (کمتر از ۰/۰۵ شده است)، درمی یابیم که مدل رگرسیون مناسب برازش شده است. نتایج جدول نشان می دهد که نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند. بتای به دست آمده برابر ۰/۲۹، می باشد که نشان می دهد با یک واحد تغییر در متغیر مستقل ۰/۲۹، تغییر در متغیر وابسته ایجاد می شود. بنابراین فرضیه مورد تایید می باشد.

فرضیه دوم: نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند.

$$\begin{cases} H_0 : \mu_1 = \mu_2 \\ H_1 : \mu_1 \neq \mu_2 \end{cases}$$

نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند: H_0

نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی معنوی را پیش بین نمی کند: H_1

جدول آزمون رگرسیون مربوط به فرضیه دوم

خطا	تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی	مدل
.۹۳۱	.۰۵۵	.۰۶۵	.۲۵۶ [□]	۱

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۵.۵۲۶	۱	۵.۵۲۶	۶.۳۶۹	۰.۰۱۳ [□]
باقیمانده	۷۸.۹۴۸	۷۸	.۸۶۸		
کل	۸۴.۴۷۳	۸۰			

در جدول فوق تعدادی از شاخص های برازش مدل آورده شده است. با توجه به سطح معناداری بدست آمده از آزمون (کمتر از ۰/۰۵ شده است)، درمی یابیم که مدل رگرسیون مناسب برازش شده است. نتایج جدول نشان می دهد که نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند. بتای به دست آمده برابر ۰/۲۵ می باشد که نشان می دهد با یک واحد تغییر در متغیر مستقل ۰/۲۵ تغییر در متغیر وابسته ایجاد می شود. بنابراین فرضیه مورد تایید می باشد.

نتیجه گیری

در پژوهش حاضر با استفاده از روش های آماری توصیفی و استنباطی دو فرضیه مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج حاصله به صورت زیر است.

۱- نگرش به زندگی جانبازان، ابعاد بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند.

نتایج نشان داد که نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی روانشناختی را پیش بینی می کند. بتای به دست آمده برابر ۰/۲۹. می باشد که نشان میدهد با یک واحد تغییر در متغیر مستقل ۰/۲۹. تغییر در متغیر وابسته ایجاد می شود. بنابراین فرضیه مورد تایید می باشد.

بر اساس نتایج به دست آمده می توان بیان داشت که وقتی جانبازان پایداری و استقامت در برابر مشکلات، ناملایمات و سختیهای زندگی را سرلوحه کار خود داشته باشند و از خودگذشتگی و انجام رفتار داوطلبانه در راستای مصالح جامعه، را نیز همچون گذشته مدنظر داشته باشند و مشارکت در عرصه های مختلف ملی و مذهبی را نیز همراه داشته باشند، به تبع این امر می تواند بر روح و روان آنها تاثیر داشته باشد و میزان بهزیستی و شادابی را برای آنها بهبود بخشد و به عنوان یک عنصر مهم و تاثیرگذار در جامعه نقش ایفا کرده و البته نقش مسئولین نیز در این میان جهت رسیدگی به احوالات جانبازان و دستگیری از آنها برای بهبود شرایط بهزیستی روانشناختی آنها از جایگاه مهمی برخوردار می باشد.

نتایج به دست آمده از این فرضیه با نتایج تحقیق حدادان و شیخ الاسلام (۱۳۹۹) که در مقاله ای به بررسی نقش معنویت و نگرش نسبت به مرگ در بهزیستی روانشناختی سالمندان پرداخته اند، همسو بوده که متغیرهای معنویت و نگرش نسبت به مرگ -اجتنابی پیش بینی کننده های قوی بهزیستی روانشناختی هستند. همچنین با نتایج تحقیق ورعی و همکاران (۱۳۹۷) که در مطالعه ای به پیش بینی بهزیستی روانشناختی بر اساس نگرش به دین و اضطراب مرگ در مردان سالمند مرکز نگهداری نیمه وقت شهر کرمانشاه پرداخته اند، همسو بوده که یافته ها نشان داد که بین بهزیستی روانشناختی با دین داری رابطه ی مثبت و با اضطراب مرگ رابطه ی منفی و معنی داری وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نیز نشان داد که به ترتیب اهمیت؛ نگرش اسلامی، اضطراب مرگ و مناسک اسلامی به طور معناداری قادر به پیش بینی ۲۲ درصد از بهزیستی روانشناختی در سالمندان بودند.

۲- نگرش به زندگی جانبازان، ابعاد بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند.

نتایج نشان داد که نگرش به زندگی جانبازان، بهزیستی معنوی را پیش بینی می کند. بتای به دست آمده برابر ۰/۲۵. می باشد که نشان میدهد با یک واحد تغییر در متغیر مستقل ۰/۲۵. تغییر در متغیر وابسته ایجاد می شود. بنابراین فرضیه مورد تایید می باشد. بر این مینا باید بیان داشت، زمانیکه جانبازان از صداقت و حسن نیت در زندگی برخوردار باشند و عدالت خواهی و مقابله با تبعیض از موارد بسیار در زندگی آنها بود و اعتقاد به حق آزادی و آزادی انسانها و دوری از دنیا طلبی و ساده زیستی در زندگی آنها بالا باشد و بصیرت سیاسی و دشمن شناسی به خوبی در رفتار و کردار جانبازان نمود داشته باشد که اینها خود نمونه های معنوی بسیار ارزشمندی هست که می تواند میزان معنویت را در جانبازان افزایش داده و در واقع بهزیستی معنوی آنها را بهبود بخشد.

نتایج به دست آمده از این فرضیه با نتایج تحقیق کایا و تانرویوردی (۲۰۲۳) که در مقاله ای به بررسی تأثیر برنامه روانشناسی مثبت گرا بر بهزیستی روانی، نگرش به زندگی و افسردگی در بیماران مبتلا به افسردگی اقدام کرده اند، همسو بوده که نتایج نشان داد که برنامه آنلاین روانشناسی مثبت گرا در کاهش سطح افسردگی، افزایش بهزیستی روانی و ایجاد نگرش مثبت زندگی موثر است. همچنین با نتایج تحقیق هاولی (۲۰۲۲) که در پژوهشی به بررسی ارتقای بهزیستی روانشناختی در

محل کار از طریق نگرش شغلی: اثر میانجی دوگانه رضایت شغلی و تعهد شغلی اقدام کرده اند، همسو بوده که اول، مشخص شد که بهزیستی روانشناختی تأثیر مثبتی بر رضایت شغلی دارد و بهزیستی روانشناختی تأثیر مثبتی بر تعهد شغلی دارد. دوم، بهزیستی روانشناختی اثر قابل توجهی بر نگرش شغلی دارد. سوم، رضایت شغلی، یکی از پارامترهای این مطالعه، تأثیر مثبتی بر تعهد شغلی دارد.

بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر می توان پیشنهادات ذیل را مطرح نمود:

۱. بهره گیری از تعامل و مشارکت جانبازان در امورات مختلف جامعه و توجه به آنها زمینه ساز بهبود روحیه و بهزیستی روانشناختی جانبازان شده و نگرش آنها نسبت به زندگی بسیار بهبود پیدا خواهد کرد.
۲. بهره گیری از تحریبات زندگی جانبازان از خانواده تا سطح جامعه ضمن بهبود شرایط زندگی، زمینه ساز تقویت روحیه جانبازان و بهزیستی روانشناختی آنها و نگرش بهتر به زندگی خواهد شد.
۳. ایجاد خدمات سلامت روان به خصوص سلامت از راه دور برای جانبازان. فن آوری پزشکی از راه دور و سلامت الکترونیک امیدواری های زیادی را مبنی بر دسترسی به مراقبت های بهداشت روان مناسب در بسیاری از نقاط به وجود خواهد آورد. واضح است که سلامت روان از راه دور یکی از راهحل های مناسب و عملی برای رفع نیازهای بهداشت روان جانبازان است. باید توجه داشت که توسعه یک برنامه پایدار و موفق سلامت روان از راه دور مستلزم ملاحظات فنی و مدیریتی است.
۴. توسعه و بهبود ارزش های اعتقادی در بین جانبازان می تواند زمینه ساز بهبود بهزیستی روانشناختی و معنوی آنها شود و تحمل بسیاری از مشکلات و ناملایمات را برای آنها تسهیل نماید. در واقع در بعد اعتقادی «توجه گیری» و «تقدیرگرایی» به عنوان ابعاد مهم در نگهداشت زندگی آنان محسوب می شود. جانبازان معتقدند مقاومت در برابر مشکلات زندگی را تحت عنوانی چون امتحان الهی، سرنوشت، تقدیر خداوند، یا اینکه برای خدا رفتیم و پایش ایستاده ایم ... صورت بندی می کنند و بر اساس همان اعتقادات نیز با مشکلات مواجه ارزشی پیدا می کنند.
۵. توجه به ابعاد عاطفی زندگی جانبازان به خصوص در زمینه زناشویی و تقویت این بعد برای استمرار شرایط مناسب زندگی و بالا رفتن میزان تاب آوری همسران جانبازان می تواند به بهبود نگرش نسبت به زندگی جانبازان شده و بهزیستی روانشناختی و معنوی آنها را بهبود بخشد.
۶. توجه به شرایط اقتصادی و مادی زندگی جانبازان و تقویت این امر می تواند به بهبود شرایط زندگی و نگرش آنها نسبت به زندگی شود و در نتیجه بهزیستی روانی و معنوی را نیز تحت تاثیر مثبت خود قرار خواهد داد.

منابع

۱. باپیری، امید علی، کمربیگی، خلیل. (۱۳۹۲). نگرشی به روحیه‌ی ایثارگری و انتظار از ایثارگران، فرهنگ ایلام، بهار و تابستان، شماره ۳۸، ص ۱۶۵-۱۴۴.
۲. حدادان، محمد صادق، شیخ الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۹). بررسی نقش معنویت و نگرش نسبت به مرگ در بهزیستی روان‌شناختی سالمندان. پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۷(۲۳)، ۲۴۸-۲۱۷.
۳. رزقی، ناهید و صدیقی، سیدمهدی. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بهزیستی معنوی با سرمایه روان‌شناختی، سرزندگی تحصیلی و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان پایه ششم ابتدایی، هفدهمین همایش ملی علمی پژوهشی روانشناسی و علوم تربیتی، شیروان.
۴. سیفی، یاور، تقوی، محمدرضا. (۱۳۹۸). رابطه‌ی بهزیستی معنوی با رضایت زناشویی: نقش واسطه‌گری سرسختی روان‌شناختی، دوفصلنامه روانشناسی معاصر، ۱۴(۱)، صص ۴۱-۳۱.
۵. عارفی نیا، تهمینه. (۱۴۰۲). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی براساس مراقبت معنوی و ارزش‌های شخصی در دختران نوجوان، مجله سلامت معنوی، دوره: ۲، شماره: ۲.
۶. عسگری، مهراتا، حیدری، علیرضا، عسگری، پرویز. (۱۳۹۴). رابطه هوش معنوی و جهت‌گیری مذهبی با بهزیستی روان‌شناختی و اضطراب وجودی در دانشجویان. پژوهش در نظام‌های آموزشی، ۹(۳۱)، ۱۶۳-۱۹۰.
۷. عظیم‌زاده طهرانی نگار، شاکری‌نسب محسن، نجاتی‌فربودی مریم. (۱۴۰۰). رابطه نگرش به زندگی و سازگاری با بیماری با سبک مقابله اسلامی در بیماران مبتلا به سرطان پستان. نشریه اسلام و سلامت. ۶(۲): ۱۱-۱.
۸. قاسمی، زهرا و عسکری رانکوه، میرعبدالحسن. (۱۴۰۱). نقش نگرش معنوی در پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان دختر مقطع کارشناسی، سومین همایش ملی آسیب‌شناسی روانی، اردبیل.
۹. قلی‌پور، سیاوش، پرهیزگار کلات، سیده زهرا، قلی‌پور، محسن. (۱۳۹۴). نوع مجروحیت و کیفیت زندگی در میان جانبازان استان کرمانشاه. پژوهشنامه مددکاری اجتماعی، ۲(۴)، ۹۹-۶۶.
۱۰. کرمی‌نوری، رضا (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر شادی و بهزیستی روان‌شناختی دانشجویان، مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، سال سی و دوم، شماره ۱.
۱۱. کیانی احمد رضا، درگاهی شهریار، بوکانی سلیمان احمد، ماهانی منیره. (۱۳۹۸). نقش نگرش به زندگی در احساس سربار بودن و تعلق‌پذیری خنثی در جانبازان. پرستار و پزشک در رزم. ۷(۲۴): ۷۱-۶۶.
۱۲. گل‌پرور، م.، جعفری، م. و جوادیان، ز. (۱۳۹۲). پیش‌بینی سرمایه روان‌شناختی از طریق مؤلفه‌های معنویت در پرستاران. روان‌پرستاری، ۳(۱)، ۴۴-۳۵.
۱۳. گل‌پرور، م.، مصباحی، م.، عابدینی، ح.، ادیبی، ز.، عبدلی، ف. (۱۳۹۳). اعتباریابی مقیاس سرمایه معنوی و بهزیستی معنوی سالمندان. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، شماره ۶، صص ۱-۲۸.
۱۴. محمدنیا سعید، مشهدی علی. (۱۳۹۷). تأثیر معنای زندگی در رابطه بین نگرش نسبت به مصرف مواد مخدر و افسردگی. مجله علوم اعصاب شفای خاتم. ۶(۳): ۵۱-۴۳.

۱۵. وحیدی، زهره، جعفری هرندی، رضا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی براساس مؤلفه‌های سرمایه روانشناختی و مؤلفه‌های نگرش معنوی. پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت، ۳(۲)، ۵۱-۶۴.
۱۶. ورعی، پیام، مؤمنی، خدامراد، مرادی، آسیه. (۱۳۹۷). خودشفقت ورزی، بازخورد به دین و اضطراب مرگ: پیش‌بینی‌های بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان، روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی، مقاله ۷، دوره ۱۴، شماره ۵۶، تیر، صص ۴۴۵-۴۶۰.
۱۷. هاشمی نصرت‌آباد، ت.، باباپور خیرالدین، ج. و بهادری خسروشاهی، ج. (۱۳۹۰). نقش سرمایه روانشناختی در بهزیستی روانی با توجه به اثرات تعدیلی سرمایه اجتماعی. پژوهش‌های روانشناسی اجتماعی، ۴(۱)، ۱۴۴-۱۲۳.
۱۸. Alorani, Omar Ismael. Mu'tazFuadAlradaydeh. (2017). Spiritual well-being, perceived social support, and life satisfaction among university students, International Journal of Adolescence and Youth. Volume 23, 2018 - Issue 3.
۱۹. Azarsa T, Davoodi A, KhoramiMarkani A, Gahramanian A, Vargaei A. Spiritual wellbeing, attitude toward spiritual care and its relationship with spiritual care competence among critical care nurses. J Caring Sci 2015; 4 (4): 309-2۰.
۲۰. Bohlmeijer, E.T., Frielingsdorf, L., Kraiss, J.T. et al. Spirituality in the Context of Well-being. Evaluation of the Psychometric Properties and Added Value of the Spiritual Attitude and Involvement List Short Form (SAIL-SF). J Happiness Stud 24, ۱۱۶۹-۱۱۹۰ (۲۰۲۳).
۲۱. Božek A, Nowak PF and Blukacz M (2020) The Relationship Between Spirituality, Health-Related Behavior, and Psychological Well-Being. Front. Psychol. 11:1997.
۲۲. Ha, Jun-Chul, and Jun-Woo Lee. 2022. "Promoting Psychological Well-Being at Workplace through Protean Career Attitude: Dual Mediating Effect of Career Satisfaction and Career Commitment" International Journal of Environmental Research and Public Health 19, no. 18: 11528.
۲۳. Kaya, R., Tanrıverdi, D. The effect on mental well-being, life attitude and depression levels of positive psychology program applied to patients diagnosed with depression. CurrPsychol (2023). <https://doi.org/10.1007/s12144-0۲۳-۰۴۲۴۴-۶>.
۲۴. Mei-Ju, Chou, Tsai, Show-Sa. Hsu, Hsiu-Me. Wu, Ho-Tang. (2016). Research on correlation between the life attitude and well-being with spiritual health as the mediate, European Journal of Research in Social Sciences, Vol. 4 No. 3.
۲۵. Ryff, C. D. (2014). Psychological well-being revisited: Advances in the science and practice of eudemonia. Psychotherapy and Psychosomatics, 83(1), 10-۲۸. doi:10.1159/000353263